

Вих. 08/1-56 від 09.06.16

**Національна комісія з цінних паперів та
фондового ринку**

01010, м. Київ, вул. Московська 8, корп. 30

*Запит про надання роз'яснення щодо
здійснення фінансового моніторингу
професійними учасниками ринку цінних паперів*

Асоціація "Українські фондові торговці" (далі - Асоціація) висловлює свою повагу та на підставі підпункту 10) пункту 3 глави 2 розділу III Положення про об'єднання професійних учасників фондового ринку, затвердженого рішенням Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (далі – Комісія) від 27 грудня 2012 р. №1925, звертається з приводу наступного.

До Асоціації надходять звернення від її членів – суб'єктів первинного фінансового моніторингу про застосування у діяльності вимог Положення про здійснення фінансового моніторингу професійними учасниками ринку цінних паперів, затвердженого рішенням Комісії від 17 березня 2016 р. №309 (далі – Положення №309) щодо забезпечення виявлення фінансових операцій.

Розділ VII "Забезпечення виявлення фінансових операцій" передбачає, що заходи, спрямовані на з'ясування віднесення операції до такої, що підлягає фінансовому моніторингу або яка може бути пов'язана, стосується або призначена для фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення, визначаються Правилами (розділ щодо порядку вчинення дій для виявлення фінансових операцій, що підлягають фінансовому моніторингу та які можуть бути пов'язані, стосуються або призначені для фінансування тероризму та фінансування розповсюдження зброї масового знищення) та, зокрема, включають, крім іншого (підпункт 5 пункту 2 Розділу VII Положення №309): "... 5) отримання документів, що підтверджують перереєстрацію прав власності на цінні папери та/або **оплату цінних паперів за договорами, що укладаються поза організованим ринком цінних паперів.**"

Підпункт 5 пункту 2 Розділу VII Положення №309 поширюється тільки на суб'єктів первинного фінансового моніторингу, які здійснюють діяльність з **торгівлі цінними паперами та з управління активами інституційних інвесторів.**

Пункт 7 статті 9 Закону України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення" чітко встановлює, що суб'єкт первинного фінансового моніторингу **має право витребувати, а клієнт, представник клієнта зобов'язані подати інформацію (офіційні документи), необхідну (необхідні) для ідентифікації, верифікації, вивчення клієнта, уточнення інформації про клієнта, а також для**

виконання таким суб'єктом первинного фінансового моніторингу інших вимог законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення.

Відповідно до частини восьмої пункту 2 Розділу VII Положення №309 завірені суб'єктом первинного фінансового моніторингу та/або клієнтом копії таких документів зберігаються разом із документами про проведення фінансової операції.

Разом з тим Закон України "Про платіжні системи та переказ коштів в Україні" встановлює, що **переказ коштів** (далі - переказ) - рух певної суми коштів з метою її зарахування на рахунок отримувача (особи, на рахунок якої зараховується сума переказу або яка отримує суму переказу у готівковій формі) або видачі йому у готівковій формі.

Стаття 1088 Цивільного кодексу України передбачає, що при здійсненні безготівкових розрахунків допускаються розрахунки із застосуванням платіжних доручень, акредитивів, розрахункових чеків (чеків), розрахунки за інкасо, а також інші розрахунки, передбачені законом, банківськими правилами та звичаями ділового обороту.

Відповідно до норм статті 1 Закону України "Про платіжні системи та переказ коштів в Україні" **платіжний інструмент** - засіб певної форми на паперовому, електронному чи іншому носії інформації, який використовується для ініціювання переказів. До платіжних інструментів належать документи на переказ та електронні платіжні засоби.

Документ на переказ - електронний або паперовий документ, що використовується суб'єктами переказу, їх клієнтами, кліринговими, еквайринговими установами або іншими установами - учасниками платіжної системи для передачі доручень на переказ коштів;

Розрахунковий документ - документ на переказ коштів, що використовується для ініціювання переказу з рахунка платника на рахунок отримувача.

Відповідно до підпункту 22.4. статті 22 Закону України "Про платіжні системи та переказ коштів в Україні" під час використання розрахункового документа ініціювання переказу є завершеним: для платника - з дати надходження розрахункового документа на виконання до банку платника; для банку платника - з дати списання коштів з рахунка платника та зарахування на рахунок отримувача в разі їх обслуговування в одному банку або з дати списання коштів з рахунка платника та з кореспондентського рахунка банку платника в разі обслуговування отримувача в іншому банку.

Крім того, стаття 30 Закону України "Про платіжні системи та переказ коштів в Україні" встановлює, що переказ вважається завершеним з моменту зарахування суми переказу на рахунок отримувача або її видачі йому в готівковій формі.

Інструкція про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, що затверджена постановою Правління Національного банку України від 21 січня 2004 р. №22 встановлює, що списання коштів (і в повній, і в частковій сумі) з рахунку платника здійснюється на підставі примірника розрахункового документа, який залишається на зберіганні в банку платника. На вимогу клієнта банк надає довідку про виконання (часткове виконання) платіжної вимоги, що підписується уповноваженою/ими особою/ами, або примірник підписаної нею/ними платіжної вимоги, на підставі якої здійснено оплату. Інші примірники розрахункового документа, але не менше ніж один (за винятком розрахункових чеків), банк передає платнику. Умови (строки, періодичність тощо) передавання розрахункових документів, у тому числі електронних розрахункових документів, що підтверджують списання/зарахування коштів з/на рахунків/и клієнтів банку або підтверджують прийняття документів на інкасо та інших документів, визначаються в договорах банківського рахунку клієнтів з урахуванням вимог зазначеної вище Інструкції.

Відповідно до норм Глави 11 Інструкції про безготівкові розрахунки в Україні в національній валюті, що затверджена постановою Правління Національного банку України від 21 січня 2004 р. №22 оперативне ведення клієнтом своїх рахунків у банку та обмін технологічною інформацією, визначеною в договорі між банком та клієнтом, клієнт може здійснювати за допомогою **систем дистанційного обслуговування**. Дистанційне обслуговування рахунку клієнт може здійснювати за допомогою систем "клієнт - банк", "клієнт - Інтернет - банк", "телефонний банкінг" тощо.

З огляду на зазначене вище, Асоціація звертається до Комісії з проханням надати офіційне роз'яснення та відповіді на наступні питання:

1. Чи може суб'єкт первинного фінансового моніторингу (торговець цінними паперами, компанія з управління активами) використовувати для підтвердження оплати цінних паперів за договорами, що укладаються поза організованим ринком цінних паперів, надані клієнтом розрахункові документи, що роздруковані за допомогою системи дистанційного обслуговування, засвідчені підписом уповноваженої особи та печаткою (за наявності) клієнта та містять інформацію про проведення переказу коштів банком та дату такого проведення? Слід зазначити, що така дата та відмітка про проведення переказу коштів проставляється автоматизовано системою дистанційного обслуговування при роздрукуванні розрахункового документу;

2. Чи може суб'єкт первинного фінансового моніторингу (торговець цінними паперами, компанія з управління активами) використовувати для підтвердження оплати цінних паперів за договорами, що укладаються поза організованим ринком цінних паперів, надані клієнтом копії виписок по рахунку такого клієнта (банківські виписки), що засвідчені підписом уповноваженої особи та печаткою (за наявності) клієнта? У випадку можливості надання клієнтом копій виписок по рахунку та наявності в них відомостей про перекази коштів, що не мають відношення до операції, яка вивчається суб'єктом первинного фінансового моніторингу, чи може суб'єкт первинного моніторингу прийняти від клієнта такі копії, якщо відомості про інші перекази коштів закреслені, або іншим чином приховані, окрім інформації про переказ коштів по операції, що вивчається суб'єктом первинного фінансового моніторингу?

3. Навести вичерпний перелік документів (офіційних), що можуть бути надані клієнтом суб'єкту первинного фінансового моніторингу для підтвердження оплати цінних паперів за договорами, що укладаються поза організованим ринком цінних паперів;

4. На підставі якої норми Закону України "Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення" суб'єкт первинного фінансового моніторингу (торговець цінними паперами, компанія з управління активами) має право витребувати, а його клієнт зобов'язаний надати документи для підтвердження оплати цінних паперів за договорами, що укладаються поза організованим ринком цінних паперів? Чи є вірним у даному випадку посилання на пункт 7 статті 9 Закону України "Про запобігання та протидію легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення", в частині "... суб'єкт первинного фінансового моніторингу має право витребувати, а клієнт, представник клієнта зобов'язані подати інформацію (офіційні документи), необхідну (необхідні) ... для виконання таким суб'єктом первинного фінансового моніторингу інших вимог законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення." Чи можна в даному випадку вважати Положення №309 іншими вимогами законодавства у сфері запобігання та протидії легалізації

(відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення?

Просимо надати письмову відповідь на адресу Асоціації у найкоротший термін з метою її доведення до відома членів Асоціації та запобігання порушення ними вимог чинного законодавства.

Заздалегідь вдячні за співпрацю.

**З повагою,
Президент Асоціації**

Єлізавета Ревіло